

Enheten för arbetsmarknad och utbildning
Susanne Gullberg Brännström

Möte i användarrådet för arbetsmarknadsstatistik 12 maj 2022

Närvarande:

Jesper Hansson, Riksbanken, Ordförande
Tomas Skytesvall, Arbetsmarknadsdepartementet
Jonas Kolsrud, Konjunkturinstitutet
Sara Anderson, Finansdepartementet
John Ekberg, Medlingsinstitutet
Mats Larsson, LO
Anna Löfgren Eriksson, Unionen
Ulrika Vikman, IFAU
Lena Orpana, TCO
Thomas Ljunglöf, SACO
Pär Lundqvist, Svenskt Näringsliv
Pernilla Wasén, Riksbanken
Pär Millstam, Arbetsmiljöverket
Björn Andersson, Riksdagens utredningstjänst

Från SCB:

Magnus Sjöström, SSA/LEDN
Cecilia Stenbjörn, SSA/AU/LEDN
Mikael Fredberg, SSA/AU/LS
Elisabet Andersson, SSA/AU/AKU
Oskar Nilsson SSA/AU/KA
Susanne Gullberg Brännström SSA/AU/LS, sekreterare

Föredragande:

Frånvarande:

Anders Axelsson, Region Skåne
Petra Nyberg, Arbetsförmedlingen
Johanna Rickne, SOFI
Mårten Pappila, Arbetsgivarverket
Thomas Wilhelmsson, Ekonomistyrningsverket

Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet och hälsade välkomna.

1 Godkännande av dagordning

Dagordningen fastställdes. Därefter följde ett välkomnande av nya ledamöter av avdelningschef Magnus Sjöström som betonade att användarråden har en rådgivande funktion och ska företräda användare av den anslagsfinansierade statistiken som SCB ansvarar för inom respektive ämnesområde. Därmed avses både det allmäninformativa behovet av statistik och mer specifika behov hos olika användare.

De ämnesstatistiska användarråden ska behandla frågor rörande behov av ny statistik, utveckling och förändring av befintlig statistik samt prioriteringar och omprioriteringar. Detta är högst aktuellt för rådet för arbetsmarknadsstatistik som löpande kommer att vara delaktiga i det fortsatta arbetet med att implementera den nya arbetsmarknadsstatistiken i linje med det förslag som presenterades i slutrapporten för Ämnesdesign Arbetsmarknad och SCB:s målbild för arbetsmarknadsstatistiken. Första output från detta arbete är publiceringen av Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) som statistik under uppbyggnad.

Magnus berättade vidare att avdelningen arbetar för att sätta upp en plan för ett utökat och mer strukturerat sätt att arbeta med analys. Analys kan vara ett väldigt vitt begrepp och i SCB:s roll finns ett krav på objektivitet och att man som myndighet inte får vara ställningstagande. SCB får inte ge rekommendationer utan fokus på analyserna bör vara att:

- Fördjupa och förklara
- Från produkt till ämne
- Analys för kvalitetssäkring

SCB återkommer i frågan vid kommande råd.

2 SCB-info

(Cecilia Stenbjörn, SCB)

Aktuellt inom SCB

I den nya strategin, som är styrande för SCB:s verksamhet, sägs att ”Vi ger samhället användbar statistik att lita på”. Strategin konkretiseras i SCB:s verksamhetsplan 2022–2024 vilket bidrar till en helhetssyn på de kommande årens verksamhet och mål.

För att utveckla verksamheten mot de övergripande målen i strategin har fyra områden prioriterats inför 2022 där kraftsamling sker:

- Sveriges Ekonomiska statistik
- Sveriges Arbetsmarknad
- Säkrad datatillgång
- Kommunikation

Målbilderna konkretiseras genom milstolpar i en taktisk färdplan som sträcker sig fem år framåt. Det ger oss en bild av vilka resultat som ska uppnås, samt insikter om förutsättningar som behövs. En mer detaljerad planering finns i verksamhetsplanen, som sträcker sig tre år framåt. [SCB:s Verksamhetsplan](#)

Exempel

”SCB har en modellbaserad och urvalsassisterad ämnesdesign för att belysa Sveriges ekonomi. Nya och etablerade datakällor kombineras och har i huvudsak ersatt direktinsamling.”

Sveriges Ekonomiska Statistik 2026

Vi belyser nya fenomen inom svensk ekonomi och möter nationella och internationella behov av aktuell och tillförlitlig statistik. Vi har dragit nytta av digitaliseringens möjligheter

- Statistikproduktion 4.0
- Statistiskt ledarskap
- Samarbete internt och externt - vi fångar nya fenomen
- Vi hanterar förändringar snabbare
- Effektiva processer

Exempel

”BAS har succesivt utökats med statistik baserad på i huvudsak registeruppgifter. Här finns exempelvis kompletterande sysselsättningsmått, statistik om ersättningar i kombination med arbetsmarknadsstatus samt statistik om arbetad tid.”

Sveriges Arbetsmarknadsstatistik 2026

Vi ger en aktuell, fördjupad och tillförlitlig bild av svensk arbetsmarknad med statistik och data som används brett – nationellt, regionalt och lokalt

- Samlad beskrivning av arbetsmarknaden
- Mervärde och utökat innehåll
- Högt förtroende för statistiken
- Fördjupar och förklarar med analyser
- Registerbaserad med urvalsbaserade inslag.
- Arbete i team

Exempel

Data hämtas i första hand från administrativa register, kompletterat med nya datakällor. Om data saknas genomförs urvalsundersökningar med digital direktinsamling.

Säkrad Datatillgång 2026

Genom att vara en drivande partner i det nationella dataekosystemet har vi långsiktigt säkrat datatillgången till den officiella statistiken. Vi har samtidigt halverat uppgiftslämnarbördan för företag och organisationer.

- Halverad uppgiftslämnarbörda
- Tydliga kriterier för datakvalitet
- Kombinationer av administrativa register samt nya offentliga och privata datakällor utgör grunden för statistikproduktionen
- Metadata – all data är klassificerad
- Optimering för automatiserad granskning
- Partnerskap för att säkra data

Exempel

”Såväl öppna data som statistiknyheter, artiklar och analyser dyker effektivt upp i sökningar och anpassade videoförmått (rörligt) används framgångsrikt för att förklara och nå ut.”

Kommunikation 2026

Förtroendet för den officiella statistiken är högt. Vi har utvecklat tillgängliggörandet och användandet av statistik har ökat.

- Användarvänliga och effektiva kanaler och gränssnitt
- Synlighet och proaktivitet i media
- Moderniserad publiceringsprocess med koppling till både databas och webb
- Proaktiv extern samverkan för öppna data och visualisering
- Expertanvändarna är väl informerade, förstår förändringar och har tillit till statistikproduktionen

I sin [arbetsplan](#) beskriver SCB den planerade produktionen av statistik, större förändringar under året och hanteringen av förändrade krav från EU. Här är några exempel på förändringar under 2022:

- Insamlingen av Undersökningarna om levnadsförhållanden genomförs för första gången med hjälp av både telefon och webb
- Registerbaserade BAS, befolkningens arbetsmarknadsstatus, blir ett komplement till arbetskraftsundersökningarna, AKU. Under 2022 är BAS statistik under uppbyggnad.
- Nya statistiska enheter införs för att ge en bättre bild av företagen och göra statistiken mer internationellt jämförbar

Nya organisationen

SCB:s nya organisation trädde i kraft 1 september 2021. Under 2022 och framåt ska omorganisationen bidra till att SCB fortsatt ska kunna vara en relevant och central samhällsaktör. Den nya organisationen bidrar till ett ökat fokus på data och analys vilket ska skapa bättre förutsättningar för SCB:s statistiska ledarskap och hantering av data som en strategisk resurs. SCB har nu bättre förutsättningar att ännu snabbare kunna svara mot behov av aktuell, relevant och tillförlitlig statistik.

Hemställan om ändringar i förordningen (2001:100) om den officiella statistikens bilaga

Hemställan skickades in till Regeringskansliet i oktober 2021. Den formella begäran att ändringarna ska gälla från den 1 juli, men SCB har i diskussioner med RK framfört att det inte ställer till några problem om det skjuts fram till 1 jan. 2023, detta bl.a. pga. svårt att hinna bereda på Regeringskansliet.

Ny publiceringstid för SCB:s statistik

Från och med den 17 januari publicerar SCB statistik klockan 08.00. Statistik från SCB har sedan 2005 publicerats på vardagar klockan 09.30.

Ny granskningsprocess

Utgångspunkten är att SCB vill minimera granskningen och när den förekommer ska den ha en tydlig påverkan på statistikens kvalitet. Denna koppling mellan granskning och statistikens kvalitet har varit viktig såväl under projektets gång som nu i implementeringsfasen.

Ett första steg är att samordna de olika stegen i granskningsprocessen. Det arbetet har precis påbörjats.

Expertgranskningen av kvalitén i den europeiska statistiken

Under vecka 48 genomförde fyra europeiska experter en granskning av hur väl Sverige uppfyller riktlinjerna för europeisk statistik, ES Code of Practice. Innan besöket hade de fem utvalda myndigheterna fyllt i en omfattande självvärderingsenkät i vilken man beskrivit och dokumenterat hur väl Code of Practice uppfylls.

Detta är den tredje omgången av peer reviews som görs, de två tidigare var 2007 respektive 2014. I denna omgång var SCB, i sin egenskap av NSI utvald, samt fyra andra myndigheter, Skolverket, Folkhälsomyndigheten, Ekonomistyrningsverket samt Migrationsverket.

Fokus vid granskningarna låg främst på oberoende för statistikmyndigheter, samordning och samarbete mellan statistikmyndigheter samt modernisering av statistikproduktion och statistiksystemet.

Det finns två nivåer av rekommendationer, compliance respektive less critical. Den sistnämnda är mer att betrakta som förbättringsförslag medan rekommendationer av compliance-art behöver åtgärdas (eller beskrivas om vi tycker att de är felaktiga eller att vi redan uppfyller dem). I den preliminära rapporten finns för Sverige 6 compliance och 16 rekommendationer som är less critical.

SCB tillsammans med övriga fyra utvalda myndigheter samarbetar om ett svar på den preliminära rapporten.

EU-ordförandeskapet – arbetet har startat

Våren 2023 tar Sverige över som ordförandeland i EU. Det gäller även på statistikområdet och förberedelserna är redan i full gång. Som ordförandeland är man ansvarig för att driva arbetet i Rådet med EU:s rättsakter framåt, gärna till avslut som innebär en beslutad rättsakt.

Rådsarbetsgruppen för statistik ("CWPS") är central när det kommer till rättsakter om statistik. Alla länder har en medlem och Sverige representeras av Finansdepartementet. I rådsarbetsgruppen ska medlemsländerna komma överens om en förhandlingsposition i förhållande till Parlamentet och Kommissionen. Under ett halvår i taget svingar ordförandelandet klubban i CWPS och våren 2023 är det SCB:s gd Joakim Stymnes tur.

Vi vet ännu inte vilka rättsakter som kommer att vara aktuella i januari 2023, men som det ser ut nu är det flera som skulle kunna vara på bordet. Rättsakterna är ofta detaljerade förordningar om hur statistiska undersökningar ska genomföras eller vilka statistikresultat som ska tas fram. För att kunna driva förhandlingarna för de olika rättsakterna behöver experter inom varje område ingå i beredningen. Under hösten har flera experter knutits till ordförandeskapet, både inom SCB och bland SAM. SCB har sedan i höstas byggt upp en ordförandegrupp som består av ungefär fyra personer. Ordförandegruppen är sammanhållande för arbetet med rättsakter inom statistik och fungerar som sekretariat och förbereder möten och underlag till CWPS.

Budgetunderlaget 2023–2025

I budgetunderlaget beskriver SCB inom vilka områden man ser utvecklingar och prioriteringar som kräver investeringar. Man söker endast pengar för pågående arbeten som behöver utföras för att statistiken ska kunna publiceras på ett effektivt sätt och samtidigt minska kostnader och uppgiftslämnarbörda och för att SCB ska kunna uppfylla ändrade regleringar till exempel. Om finansieringen uteblir behöver omprioriteringar göras.

De utvecklingsbehov som lyfts fram är:

- Säkrad datatillgång – en plattform för datainsamling och datahantering för att kunna öka användningen av register och andra datakällor och minska direktinsamlingen.
- Bearbeta och analysera – stöd för att kunna göra data till statistik med användning av maskininlärning och AI samt revidering av SNI.
- Tillgängliggöra – för att göra företagsregistret till öppen data.
- Samordningen av systemet för den officiella statistiken – vi vill ta ett större ansvar för kvaliteten i hela systemet.
- Det finns även utvecklingskrav för att kunna producera till exempel Census, Agenda 2030, AES och CVTS.

SCB föreslår två författningsförslag:

- Att det blir obligatoriskt för företag att lämna sin årsredovisning digitalt
- Att arbetade timmar lämnas på AGI till Skatteverket.

3 **AKU - länkning och kombinerad insamling** (Elisabet Andersson, SCB)

Länkning

AKU är sedan 1 januari 2021 anpassad till EU:s nya ramlag för den sociala statistiken. Ramlagen reglerar både vad och hur uppgifterna samlas in och redovisas. Denna gång gällde de största förändringarna populationsförändringar – att endast boende i privata hushåll ingår, alltså inte institutionsboende, samt att populationen nu avser 15-89 år. Frågorna för att identifiera arbetslösa har också förändrats något. Nu frågar man om en person sökt och försökt att hitta ett arbete i stället för att bara fråga om man sökt arbete. Även fler sökandekategorier ingår i klassificeringen av arbetslösa. Vidare har en definitionsförändring gjorts av sysselsatta som gör att personer som förväntas vara långvarigt frånvarande från arbetet bland annat på grund av permittering, uppsagd pga. arbetsbrist (mer än tre månader inte längre räknas som sysselsatta. Föräldralediga med ersättning räknas fortsättningsvis som sysselsatta. Det är också en ny frågeordning i AKU-blanketten samt färre bekräftande frågor. Dessutom används AGI som hjälpinformation. Alla dessa förändringar skapar tidsseriebrott som gör att serierna behöver länkas.

Länkningen av några mer centrala serier är ett krav från Eurostat, men de nationella behoven har gjort att SCB har valt att ha en högre ambition på länkningen och antalet serier som redovisas.

Länkningen har delats upp i olika etapper där etapp 1 är genomförd och publicerades i februari 2022 för åren 2005 – 2020 och avser de mest centrala serierna (Sysselsatta, arbetslösa, ej i arbetskraften, anställda (fast/tidsbegränsat), företagare/medhjälpande och arbetade timmar) för 15-74 år efter kön och ålder. Man stannar vid 2005 eftersom det var då den senaste ramlagsändringen gjordes.

Etapp två pågår som innebär att länka centrala serier efter in-/utrikesfödda, ej i arbetskraften efter orsak och utnyttjat arbetskraftsutbud som planeras att

publiceras i juni. Länkning längre tillbaka i tiden kommer att publiceras efter sommaren. Ytterligare länkning, inkl. mikrolänkning utreds.

Det framhölls från mötet att det är positivt om så många serier som möjligt kan länkas även ännu längre bakåt i tiden för att minimera risken att användare gör egna länkningar.

Detaljerad information gällande förändringarna finns på AKU:s produktsida. [Arbetskraftsundersökningarna \(AKU\) \(scb.se\)](#)

[Länkning av AKU:s tidsserier - Metodrapport 2022 \(pdf\)](#)

Kombinerad insamling

Anledningen till att detta undersöks beror bland annat på att det är allt svårare att få personer att svara i telefon. Det ger också respondenterna möjlighet att svara då de vill och kan. Webbinlämning är mer kostnadseffektivt och går i linje med SCB:s strategi om mer digitaliserad insamling och underlättas av att man även kan svara på SCB:s undersökningar i mobilen.

Vissa respondenter (anställda och egenföretagare, utan bisyssla, som arbetar minst 20 vanligen arbetade timmar per vecka) kommer att erbjudas att svara på webb i rotationsgrupp 2–8 såtillvida de inte bytt grad, status, arbetsgivare eller yrke under perioden. Dessa personer kommer att få möjlighet att lämna uppgifter via webblankett i stället för att bli intervjuade. Utskicken kommer att göras via Kivra eller Min myndighetshetspost. Det är samtidigt viktigt att SCB jobbar med sitt varumärke så att allmänheten förstår att aviseringar från SCB inte är reklam eller liknande.

Detta arbete inleddes redan 2017, men pausades bland annat på grund av anpassningen till nya ramlagen. I september 2021 återupptogs arbetet. Webb introduceras stegvis under kontrollerade former. I ett första steg erbjuds vissa respondenter från rotationsgrupp 8 att få test-svara på frågorna via webb i syfte att funktionstesta blanketten. Därefter kommer en pilot med experimentellt upplägg att genomföras i höst (augusti – januari) i syfte att jämföra utfallet med kombinerad insamling med enbart telefonintervju. Experimentgruppen utgörs av ett separat urval om 2300 individer per månad från AKU:s ordinarie urval. Planen är ett införande av kombinerad insamling i AKU fjärde kvartalet 2023.

4 BAS – Kommande lansering *(Mikael Fredberg, SCB)*

BAS kommer att publiceras för första gången 31 maj 2022 för att sedan, till en början, publiceras en gång i kvartalet. Statistiken kommer att innehålla värden för innevarande månader samt kvartalet. BAS är ny registerbaserad statistik som beskriver befolkningens arbetsmarknadsstatus. Den baseras på bland annat AGI från Skatteverket och information från andra myndigheter exempelvis Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och CSN. BAS planeras ersätta RAMS, LSUM och Yrkesregistret från och med referensår 2022 och kommer att publiceras med högre aktualitet och frekvens än BAS. Vid första publiceringstillfället redovisas Befolkningen jan 2020 – mars 2022 (15 -

74 år) arbetsmarknadsstatusarna Sysselsatta, Arbetslösa, Studerande, Pensionärer, Sjuka och Övrigt. Efter:

- Kön (totalt, kvinna, man)
- Ålder (femårsklasser, 16-64 år, 15-74 år, 20-64-år)
- Region (rike, län, kommun)
- Födelselandgrupp (in- resp. utrikes födda)

Arbetsmarknadsstatus är hierarkisk i sin uppbyggnad vilket innebär att om man har klassificerat sig som sysselsatt så får man status sysselsatt och kan inte gå vidare till arbetslös eller någon av de följande statusarna.

Uppgifterna vid det första publiceringstillfället är preliminära. Definitiva uppgifter, då mer uppdaterade och heltäckande siffror avseende referensperioden finns tillgängliga beräknas att publiceras i november 2022 för perioden jan 2020 – december 2021 inklusive ingående kvartal och år. Då släpps även ett sammanräknat årsregister för att kunna använda tillsammans med övriga register på SCB som är på år. BAS är under utveckling tills den planeras att bli officiell statistik i slutet av 2023. Det innebär att SCB arbetar vidare med fortsatt utveckling av innehåll och frekvens med sikte mot:

- Månadspublicering
- Näringsgren
- Dag- och utökad redovisning för nattbefolkning
- FoT – förvärvsinkomst och transfereringar
- Kompletterande sysselsättningsmått
- Yrkesställning
- Flöden, m.m.

Det kommer att finnas möjlighet att beställa mikrodata och göra tabelluppdrag på det statistiska registret som ligger till grund för statistiken i BAS. Innehållet i registret kommer att utökas i takt med att BAS redovisning utökas.

Den 20 juni hålls ett seminarium i form av ett fysiskt möte på SCB i Solna klockan 13.00 – 15.30 där innehåll och jämförelser med annan statistik presenteras. Det kommer också att finnas utrymme för att fånga upp de första reflektioner kring BAS. Inbjudan kommer att skickas till rådets ledamöter för vidare spridning inom respektive organisation.

5 Fortsatt utveckling av den nya arbetsmarknadsstatistiken

(Cecilia Stenbjörn, Susanne Gullberg Brännström, SCB)

Cecilia inledde med att berätta att utvecklingen av hela arbetsmarknadsstatistiken ligger som en målbild för SCB:s verksamhet fram till 2026. Det arbete som nu bedrivs följer de milstolpar som är definierade för att nå målet om att Sveriges arbetsmarknadsstatistik ger en aktuell, fördjupad och tillförlitlig bild av svensk arbetsmarknad med statistik och data som används brett – nationellt, regionalt och lokalt. Milstolparna är tidsatta enligt följande:

Q4 2022	BAS är etablerat och den första statistiken har publicerats i Q2.
Q3 2023	En efterfrågeundersökning är etablerad.
Q3 2023	Förtroendet för vår statistik är högt och vi har etablerade experter inom arbetsmarknadsstatistiken.
Q4 2023	BAS är officiell statistik och används för analyser.
Q4 2023	Kombinerad insamling är införd i AKU.
Q1 2025	Vi belyser utbud av arbetskraft samlat genom statistik från både AKU och BAS
Q4 2025	I statistikframställning har vi gått från ett produktperspektiv till ett helhetsperspektiv och vi använder oss av moderna metoder och stöd.
Q4 2026	Vi har anpassat undersökningarna inom arbetsmarknadsstatistiken till EU-kraven vad gäller urvalsstorlek och innehåll
Inte beslutat ännu	Vi har tillsammans med SAM fattat beslut om hur data från lönesystemen, inhämtade via API, kan användas i framtida produktionen av KLP.

Det följer också den plan för arbetsmarknadsstatistiken som presenterades i slutrapporten efter Ämnesdesign Arbetsmarknad i maj 2021. Det innebär att AKU bland annat, har infört kombinerad insamling (webb och telefon) i sin insamling, BAS har utvecklats i sin redovisning och innehåll. BAS och AKU är de statistikprodukter som beskriver utbudet av arbetskraft. Efterfrågan på arbetskraft beskrivs också i två produkter. Det tillfredsställda behovet av arbetskraft beskrivs inom ramen för "Anställningar" som täcker dagens redovisning av Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), Löner, arbetsgivaravgifter och preliminär A-skatt (LAPS) och Konjunkturstatistik över sjuklöner (KSju). Undersökningen förväntas bli betydligt mer registerbaserad än dagens insamling även om vissa delar fortfarande kommer att behöva direktinsamlas.

Det icke tillfredsställda behovet av arbetskraft beskrivs genom produkten "Behov av arbetskraft" som är en sammanslagning av dagens Konjunkturstatistik över vakanser (KV), Arbetskraftsbarometern (AKB) och Arbetsgivarundersökningen (AU), vilket den senare har Arbetsförmedlingen som statistikansvarig myndighet. Detta för att på ett sammanhållet sätt kunna beskriva både hur många individer man som företag söker/har behov av, samt vilken kompetens man efterfrågar.

Om det visar sig att uppgifter på individnivå kan hämtas direkt från lönesystemen i framtiden öppnas nya möjligheter att samla in statistik samtidigt som det minskar uppgiftslämnarbördan för företag med lönesystem. Det finns en viss oro för att uppgiftslämnarbördan ska öka för mindre företag, men det är ännu inte klarlagt om utfallet blir så. MI och SCB har ett pågående pilotprojekt kring denna typ av insamling kopplat till Konjunkturstatistik,

löner, privat sektor (KLP). Detta arbete kan vara en intressant punkt för ett kommande användarråd.

6 Övriga frågor, Avslutning

Ordförande tackade för intressant möte och värdefulla kommentarer. Datum för nytt möte bestämdes till 11 oktober 2022.